

1

V noci na dnešek se mi znovu zdálo o Manderley. Zdálo se mi, že opět stojím před železnou fortnou na začátku soukromé cesty a nemůžu dovnitř, protože na vratech visí řetěz se zámkem. Volám na vrátného, ale marně. Pak jsem se podívala pozorněji mezi zrezivělé tyče a zjistila, že vrátnice je opuštěná.

Z komína se nekouřilo, zamřížovaná okénka na mě civěla jako nezatlačené oči nebožtíka. Potom jsem najednou v sobě pocítila nadpřirozenou moc – ve snu se to stává často – a prošla jsem překážkou jako duch. Cesta přede mnou uhýbala, kroutila se, zatáčela stejně jako vždy, ale po několika krocích jsem zjistila, že se přece jen změnila. Byla teď úzká a neudržovaná, jiná, než jsme ji znávali.

Nejdřív mě to zarazilo a ničemu jsem nerozuměla. Co se vlastně stalo, došlo mi teprve, když jsem musela sehnout hlavu, abych nevrázila do hluboko skloněné větve. Vlály se tu zase chopila příroda a zvolna, pokradmu a záludně rdousila vozovku dlouhými, houževnatými prsty. Nezkrotný les, nahánějící strach v každém čase, se na oslavu svého konečného vítězství nezadržitelně hrnul přes okraje silničky. Bílé, jakoby nahé kmeny buků se k sobě důvěrně nakláněly a jejich podivně propletené větve nade mnou vytvářely loubí připomínající chrámovou klenbu. Všude kolem bujely spousty jiných stromů, které jsem nerozeznávala, rozložitě duby a zakrslé jilmy zápasící v jedné frontě s buky se z poklidné půdy napřáhovaly k nebi po boku obrovských křovisek a všelijaké havěti, již jsem tady dřív nikdy nepozorovala.

Z širokého průjezdu zbývala pouhá stužka, chatrné trosky původního stavu, drobný šterk na povrchu zmizel pod dusivou vrstvou mechu a trávy. Ze stromů vypučely nízké haluze a znemožňovaly chůzi, pokroucené kořeny připomínaly hnáty kostlivce. Tu a tam jsem v porostu té džungle narážela na porůznu roztroušené keře, které v našich časech sloužily jako orientační body: půvabné a ušlechtilé hortenzie, o jejichž modrých květenstvích šla fáma široko daleko. Avšak nebylo ruky, která by usměrňovala jejich růst, takže zdivočely a do závratné výšky hnaly stvoly bez květů a byly právě tak ošklivé jako bezejmenný plevel kolem.

Ubohá pěšinka, kdysi naše hlavní třída, se vinula dál a dál, hned na východ, hned na západ. Už se mi ztrácela úplně, ale opět se ukázala pod vývratem nebo třeba na druhém břehu bahnem zanesené strouhy vymleté zimními dešti. Představovala jsem si tu trasu mnohem kratší, zřejmě se protáhla stejně jako okolní stromy a snad skončí jen u nějakého bludiště nebo divoké pustiny, možná že ani nevede k našemu domu.

Před ním jsem se ocitla znenadání. Vchod tarasilo ohromné, nepřírodně zbytnělé křovisko rozrostlé na všechny strany, a já jsem před ním strnula s bušícím srdcem a s očima pálicíma neprolitými slzami.

Manderley. Naše Manderley, tajuplné a tiché, jako bývalo vždycky, šedý kámen se bělá v měsíčním světle mého snu, v rozetových oknech se zrcadlí zelený trávník a terasa. Čas nedokázal zničit dokonalou harmonii těch zdí ani jejich bezprostředního okolí, celé to místo připomínající klenot zasazený doprostřed dlaně.

Terasa se svažuje k trávníku, trávník se táhne až k moři. Obrátila jsem se a spatřila jeho stříbrnou pláň, ve svitu měsíce klidnou jako jezerní hladina nezvířená větrem či bouří. Ani jediná vlnka nečeří tu zasněnou vodu, vítr nežene od západu shluky mračen, jež by zaclonila sivý jas oblohy. Znovu jsem se otočila k domu, a ačkoli stál přede mnou neporušený a netknutý, snad osiřelý teprve od včerejška, zjistila jsem, že park podlehl zákonům džungle stejně jako les. Ve všelijak

změteném houští kapradin ční rododendrony do výšky patnácti metrů a snoubí se nerovným svazkem s hordami banálních křovin, ubohých bastardů přimknutých ke svým kořenům u vědomí svého párijského původu. Šerík se spáril s bukem měďákem a zlovorný břechťan, odvěký nepřítel harmonie, poutá tu podivnou dvojici svými šlahouny do ještě těsnějšího objetí a drží ji jako svou válečnou kořist. Břechťan si vůbec uzurpoval v té zkáze propadlé zahradě mocenské postavení, jeho dlouhé úponky se plazí všude po trávě a hrozí zmocnit se co nevidět i vlastní budovy.

Vidím ještě jednu rostlinu, takový lesní hybrid, jehož semena si někdo nedávno pohodil pod stromy v parku a pak se na ně zapomnělo. Teď podniká ofenzivu spolu s břechťanem a stejně jako gigantická revěň dotírá ohyzdnými chapadly na kdysi hebký trávník, v někdejších dobách prokvetlý narcisy.

Kam oko dohlédne, hemží se kopřivy, přední hlídky nepřátelské armády. Ztekly terasu, plíží se po pěšinkách, jejich hnusné vytáhlé stonky šplhají až k oknům zámku. Funkci předsunutého voje však zastávají nedbale, takže jejich šiky prolomila na mnoha místech rebarbora a kopřivy leží na zemi ochablé a povadlé, podupané divokými králíky, kteří si tu prošlapali stezku.

Sešla jsem z cesty a vstoupila na terasu. Žahavky mi nevadily ani dost málo – to všechno se mi přece jen zdá a já se pohybuju bez těla a nic mě nemůže zadržet.

Měsíc dovede provést prapodivné kousky i člověku bdícímu, tím spíš umí rozehrát fantazii spáče. Stojím tiše a bez hnutí na terase a jsem ochotná přísahat, že Manderley není prázdnou rakví, nýbrž žije a dýchá jako předtím.

Z oken se line záře, noční vánek lehce nadouvá záclony a já si jsem jistá, že dveře knihovny jsou pootevřené, jak jsme z nich naposledy vyšli, a na stole vedle žardiniéry s podzimními růžemi leží můj kapesník.

V místnosti všechno dokazuje naši přítomnost. Hromádka přečtených knih připravených k zařazení na polici, odložené *Timesy*, popel-

ník s nedopalky, na klubovkách polštáře s otisky hlavy, v krbu ještě doutnající zuhelnatělé zbytky polen. A Jasper, náš milovaný Jasper s moudrýma očima a těžkou, věčně poklesávající spodní čelistí, se povaluje u ohniště a při zvuku pánových kroků zabuší ocasem do podlahy.

Dosud neviditelný mrak zakryl měsíc a chvíli na něm zůstal jako tmavá dlaň na obličejí. S měsíčním svitem zmizel i přelud a okna pohasla. Zírala jsem na pouhou skořápku, pustou, bez lidské duše i bez mátoh, a z jejích holých zdí nepronikal ani nejslabší šelest minulosti.

Ten dům je krypta a naše muka a náš strach jsou pohřbeny v sutinách a nevstanou z mrtvých už nikdy. Až se probudím a budu vzpomínat na Manderley, nebude mi hořko. Představím si, jak krásně by se mi žilo, kdybych dokázala žít bez bázně. Připomenu si záhony stolistek v letní nádheře a ptačí zpěv za úsvitu, svačiny pod kaštanem a šplouchání moře, doléhající k nám zdola přes palouky.

Nezapomenu na kvetoucí bez ani na Blažené údolí.

Tyhle věci jsou trvalé a nemohou se rozplynout. Vzpomínky na ně nebolí. To všechno jsem si říkala ve snu, zatímco mračna zahalovala tvář měsíce a já jako většina snících věděla, že sním. Ve skutečnosti ležím v cizině, sta a sta kilometrů daleko, a v nejbližším okamžiku se probudím v těsném, studeném hotelovém pokoji, jehož vzduch mě uklidňuje snad právě proto, že ho tu je tak málo, protáhnu se a obrátím na druhý bok. Až konečně otevřu oči, udiví mě zářivé slunce a bezcitně jasné nebe, tak odlišné od hebkého měsíčního světla mého snění. Budeme mít před sebou nový den, bezpochyby dlouhý a fádňí, zato plný míru a vzácné pohody, o jaké jsme dřív neměli ani potuchy. O Manderley hovořit nebudeme, ani svůj sen nebudu vyprávět, neboť Manderley už není naše. Neboť Manderley už není vůbec.